

Înalta Curte de Casație și Justiție

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală

Decizie nr. 3/2014 din 12/05/2014

Dosar nr. 3/1/2014/HP/P

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 392 din 28/05/2014

Ședința publică din 12 mai 2014

Corina Michaela Jijie - președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, președintele completului
Geanina Cristina Arghir - judecător la Secția penală - judecător-raportor
Francisca Maria Vasile - judecător la Secția penală
Luminița Livia Zglimbea - judecător la Secția penală
Valentin Horia Șelaru - judecător la Secția penală
Angela Dragne - judecător la Secția penală
Cristina Rotaru Radu - judecător la Secția penală
Maricela Cobzariu - judecător la Secția penală
Sofica Dumitrașcu - judecător la Secția penală
Florin Nicușor Mihalache - magistrat-asistent

S-a luat în examinare sesizarea formulată de către Curtea de Apel Alba Iulia, Secția penală și pentru cauze cu minori în Dosarul nr. 4.638/257/2012 prin care, în baza art. 475 din Codul de procedură penală, se solicită Înaltei Curți de Casație și Justiție pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a problemei de drept vizând interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 336 alin. (1) din Codul penal, în sensul de a se stabili rezultatul alcoolemiei cu relevanță penală în ipoteza unei duble prelevări de mostre biologice.

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a fost constituit conform prevederilor art. 476 alin. (6) din Codul de procedură penală și ale art. 27⁴ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Ședința este prezidată de către președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, doamna judecător Corina Michaela Jijie.

La ședința de judecată participă domnul Florin Nicușor Mihalache, magistrat-asistent în cadrul Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, desemnat în conformitate cu dispozițiile art. 27⁶ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este reprezentat de doamna procuror Iuliana Nedelcu, procuror șef al Secției judiciare a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Magistratul-asistent prezintă referatul cauzei, arătând că la dosar au fost depuse puncte de vedere primite din partea Universității București, precum și punctele de vedere formulate de Institutul Național de Medicină Legală "Mina Minovici", Brigada de Poliție Rutieră și Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție asupra chestiunii de drept supuse dezlegării.

De asemenea, la data de 4 aprilie 2014 a fost depus raportul, întocmit în cauză de către judecătorul-raportor, doamna Geanina Cristina Arghir, prin care s-a exprimat opinia că în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 336 alin. (1) din Codul penal, în ipoteza unei duble prelevări de mostre biologice, rezultatul alcoolemiei cu relevanță penală este cel rezultat din prima prelevare de mostre biologice.

Totodată, precizează că la dosar s-au transmis hotărâri relevante în materie pronunțate de instanțele judecătorești de la nivelul Curții de Apel București, Curții de Apel Brașov, Curții de Apel Cluj, Curții de Apel Craiova, Curții de Apel Târgu Mureș și Curții de Apel Timișoara, precum și punctele de vedere ale Curții de Apel Bacău, Curții de Apel Galați, Curții de Apel Iași, Curții de Apel Oradea, Curții de Apel Ploiești și Curții de Apel Suceava.

În acest context arată că punctele de vedere comunicate au fost, în majoritate, în sensul că, în ipoteza unei duble

prelevări de mostre biologice, rezultatul alcoolemiei cu relevanță penală este cel rezultat din prima prelevare de mostre biologice.

Se mai precizează că raportul a fost comunicat părților, în conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (9) din Codul de procedură penală, însă la dosar nu s-au depus puncte de vedere din partea acestora privind chestiunea de drept supusă judecătii.

Reprezentantul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a solicitat pronunțarea unei decizii prin care problema de drept supusă dezlegării în cauza de față să primească următoarea rezolvare: în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 336 alin. (1) din Codul penal, în ipoteza unei duble prelevări de mostre biologice, rezultatul alcoolemiei cu relevanță penală este cel din prima prelevare.

Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, doamna judecător Corina Michaela Jijie, a declarat dezbaterile închise, reținându-se dosarul în pronunțare privind sesizarea formulată.

ÎNALTA CURTE,

Asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

Prin Încheierea din 24 februarie 2014, pronunțată în Dosarul nr. 4.638/257/2012, în baza art. 475 din Codul de procedură penală, Curtea de Apel Alba Iulia - Secția penală și pentru cauze cu minori a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție privind pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a problemei de drept vizând interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 336 alin. (1) din Codul penal, în sensul de a se stabili rezultatul alcoolemiei cu relevanță penală în ipoteza unei duble prelevări de mostre biologice.

II. Expunerea succintă a cauzei

Inculpatul P.T.N. a fost surprins, în două rânduri, conducând un autovehicul pe drum public, la datele de 17/18.01.2012 și 23.04.2012, fără a poseda permis de conducere. Pentru data de 17/18.01.2012, pe lângă fapta de a conduce fără permis, inculpatului i s-a mai reținut conducerea unui autovehicul, având în sânge o îmbibație alcoolică peste limita legală de 0,80 gr/l alcool pur. Se învederează, în rechizitoriu, că la data de 18.01.2012 inculpatul a fost oprit în trafic la ora 2,10, a fost supus testării cu aparatul etilotest la ora 2,21, rezultatul fiind de 0,47 mg/l alcool în aerul expirat, recoltându-i-se două probe de sânge, prima la ora 2,45, cu rezultatul 0,90 g/l alcool pur în sânge, a doua la ora 3,50, cu rezultatul 0,70 g/l alcool pur în sânge.

Prin Sentința penală nr. 127 din 2.06.2013 a judecătorei, inculpatul P.T.N. a fost condamnat la câte două pedepse principale de 1 an și 2 luni închisoare pentru săvârșirea în stare de recidivă postexecutorie și în concurs a două infracțiuni de conducere a unui autovehicul de către o persoană care nu posedă permis de conducere, prevăzută de art. 86 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 și la o pedeapsă de 1 an închisoare pentru săvârșirea, în stare de recidivă postexecutorie și în concurs cu celelalte două infracțiuni, a unei infracțiuni de conducere pe drum public a unui autovehicul de către o persoană care are o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge, prevăzută de art. 87 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002.

Instanța de control judiciar care are de soluționat apelul inculpatului împotriva hotărârii instanței de fond a reținut următoarele:

Prin art. 121 pct. 1 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal a fost abrogat art. 87 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002.

Noul Cod penal, în art. 336 alin. (1), a incriminat fapta de conducere pe drumurile publice a unui vehicul de către o persoană aflată sub influența alcoolului.

Instanța a învederat faptul că legiuitorul nu a preluat pur și simplu textul din vechea reglementare, ci a modificat condițiile de incriminare în ceea ce privește momentul în care este necesară existența îmbibației alcoolice în sângele conducătorului auto. Dacă din reglementarea anterioară se desprindea concluzia că îmbibația alcoolică peste limita prevăzută de lege trebuie să se găsească în sângele conducătorului auto la momentul conducerii autovehiculului, noua reglementare prevede că momentul relevant este cel al prelevării mostrelor biologice.

Problema de drept învederată de către instanță, în legătură cu modificarea textului de lege, este aceea de a ști care este rezultatul alcoolemiei cu relevanță penală în ipoteza unei duble prelevări, în condițiile în care, conform Normelor

metodologice privind recoltarea, depozitarea și transportul probelor biologice în vederea probațiunii judiciare prin stabilirea alcoolemiei sau a prezenței în organism a substanțelor sau produselor stupefiante ori a medicamentelor cu efecte similare acestora în cazul persoanelor implicate în evenimente sau împrejurări în legătură cu traficul rutier, aprobate prin Ordinul ministrului sănătății nr. 1.512/2013, la art. 10 alin. (1) se prevede că pentru determinarea alcoolemiei se vor recolta tot două probe de sânge.

Instanța care a sesizat Înalta Curte cu chestiunea de drept supusă dezlegării nu și-a exprimat punctul de vedere, apreciind doar că "problema de drept în discuție este una reală și necesită o dezlegare care va fi utilă și în viitorul apropiat, până la o eventuală intervenție legislativă."

III. Opinia instanțelor judecătorești

Curtea de Apel București - Secția a II-a penală și-a exprimat opinia în sensul că "la stabilirea întrunirii elementelor constitutive ale infracțiunii trebuie avută în vedere valoarea alcoolemiei rezultată din prima prelevare de mostre biologice, aceasta fiind cea mai apropiată de momentul conducerii autovehiculului și deci a săvârșirii infracțiunii", neidentificând practică judiciară relevantă.

Judecătorii Sector 1, 4 și 5 București au arătat că "stabilirea caracterului infracțional în funcție de rezultatul primei prelevări corespunde cel mai bine valorilor sociale ocrotite. Astfel, dacă rezultatul primei prelevări este mai mare decât al celei de-a doua, atunci îmbibația alcoolică din momentul săvârșirii faptei era mai mare decât cele existente la momentul celor două prelevări, ceea ce dovedește gradul de pericol social superior."

Judecătoria Sector 2 și-a exprimat punctul de vedere în sensul relevanței penale a probei cu valoarea cea mai mare, iar Judecătoria Sector 6 în sensul probei cu valoarea cea mai mică, în baza principiului in dubio pro reo, deoarece nu întotdeauna prima probă prelevată este mai mică, întrucât alcoolemia se prezintă sub forma unei curbe, cu o perioadă de creștere și una de descreștere. Dacă prelevarea celor două probe de sânge se face în perioada de creștere, prima probă are valoare mai mică și va fi mai favorabilă inculpatului. Dacă prelevarea celor două probe se face în perioada de descreștere, cea de a doua probă va fi mai mică și mai favorabilă inculpatului.

Tribunalul București, Tribunalul Ialomița, Tribunalul Teleorman și Tribunalul Ilfov au considerat că pentru stabilirea rezultatului alcoolemiei cu relevanță penală în ipoteza unei duble prelevări se ia în considerare prima prelevare a mostrelor biologice pentru că aceasta indică concentrația de alcool pur în sânge, fiind cea mai apropiată de momentul depistării suspectului.

Curtea de Apel Oradea - Secția penală și pentru cauze cu minori a trimis punctul de vedere al Judecătoriei Aleșd în sensul că "momentul relevant este cel al primei prelevări a probelor biologice", învederând că la nivelul instanțelor arondate acestei curți nu a fost identificată jurisprudență cu privire la problema de drept vizată.

Curtea de Apel Constanța a înaintat punctul de vedere al Secției penale, arătând că "trebuie acordată relevanță penală primului moment al recoltării probelor biologice, întrucât această valoare este cea mai apropiată în timp de momentul depistării", nefiind identificată jurisprudență relevantă.

Curtea de Apel Galați a transmis opinia majoritară a judecătorilor Secției penale și pentru cauze cu minori, cât și a instanțelor din circumscripția acesteia, în sensul că "rezultatul alcoolului cu relevanță penală este cel de la prima prelevare de mostre biologice", netransmițând jurisprudență în acest sens.

Curtea de Apel Craiova nu a formulat un punct de vedere, învederând că pe rolul acestei instanțe nu există jurisprudență în materie, însă a transmis opiniile instanțelor arondate și hotărâri relevante ale Judecătoriei Caracal.

Tribunalul Dolj nu a identificat jurisprudență pentru problema de drept și nici nu a putut formula o opinie unitară, întrucât în rândul judecătorilor de la Secția penală au fost manifestate mai multe păreri.

Judecătorii Baia de Aramă, Drobeta-Turnu Severin și Slatina au opinat în sensul că rezultatul alcoolemiei indicat de prima probă recoltată de la conducătorul de vehicul este cea care are relevanță penală în ipoteza unei duble prelevări de mostre biologice.

Curtea de Apel Suceava a înaintat punctul de vedere al Secției penale, arătând că "trebuie acordată relevanță penală primului moment al recoltării probelor biologice, întrucât această valoare este cea mai apropiată în timp de momentul depistării", nefiind identificată jurisprudență relevantă.

Curtea de Apel Târgu Mureș a învederat punctul de vedere al Secției penale, precum și al instanțelor arondate, cu

privire la interpretarea și aplicarea art. 336 alin. (1) din Codul penal în sensul că "în ipoteza unei duble prelevări de mostre biologice, rezultatul alcoolemiei primei prelevări este cel care are relevanță penală, aceasta fiind mai aproape în timp de momentul săvârșirii faptei", transmițând hotărârea Judecătoriei Miercurea-Ciuc, Sentința penală nr. 566/2014.

Curtea de Apel Bacău - Secția penală, precum și instanțele arondate acesteia au comunicat că nu dețin practică judiciară relevantă, iar punctul de vedere exprimat a fost în sensul că "pentru determinarea alcoolemiei, relevantă din punct de vedere sancționator, este prima probă de sânge recoltată, cu respectarea dispozițiilor art. 9 din Normele metodologice privind recoltarea, depozitarea și transportul probelor biologice în vederea probațiunii judiciare prin stabilirea alcoolemiei sau a prezenței în organism a substanțelor sau produselor stupefiante ori a medicamentelor cu efecte similare acestora în cazul persoanelor implicate în evenimente sau împrejurări în legătură cu traficul rutier, aprobate prin Ordinul ministrului sănătății nr. 1.512/2013".

Curtea de Apel Iași a înaintat punctul de vedere al Secției penale, arătând că "trebuie acordată relevanță penală primului moment al recoltării probelor biologice, întrucât această valoare este cea mai apropiată în timp de momentul depistării", nefiind identificată jurisprudență relevantă.

Curtea de Apel Ploiești a înaintat punctul de vedere al Secției penale, arătând că "trebuie acordată relevanță penală primului moment al recoltării probelor biologice, întrucât această valoare este cea mai apropiată în timp de momentul depistării", nefiind identificată jurisprudență relevantă.

Curtea de Apel Pitești și Curtea de Apel Alba Iulia nu au transmis puncte de vedere, arătând că nu a fost identificată practică judiciară relevantă.

Curtea de Apel Brașov nu a formulat un punct de vedere, învederând că pe rolul acestei instanțe nu există jurisprudență în materie, însă a transmis opiniile instanțelor arondate.

Judecătoria Rupea a transmis două puncte de vedere, unul în sensul că rezultatul alcoolemiei cu relevanță penală este cel din prima prelevare, iar cel de-al doilea, în sensul că intenția legiuitorului nu a fost de a dezincrimina faptele de conducere sub influența alcoolului nici în abstracto, nici în concreto.

Tribunalul Covasna a opinat în sensul că rezultatul alcoolemiei cu relevanță penală este cel rezultat după cea de-a doua recoltare, deoarece, având în vedere trecerea intervalului de o oră de la prima recoltare a probei biologice și până la cea de-a doua recoltare, alcoolemia rezultată din a doua prelevare este mai mică, fiind mai favorabilă.

Judecătoria Întorsura Buzăului a învederat că rezultatul alcoolemiei cu relevanță penală, în ipoteza unei duble prelevări, se poate stabili doar prin efectuarea unei recalculări a alcoolemiei la momentul la care suspectul a fost depistat în trafic conducând autoturismul.

Curtea de Apel Timișoara nu a formulat un punct de vedere, însă a comunicat punctele de vedere ale instanțelor din raza sa teritorială.

Judecătoria Timișoara a opinat în sensul că rezultatul alcoolemiei, indicat de prima probă recoltată de la conducătorul de vehicul, este cel care are relevanță penală în ipoteza unei duble prelevări de mostre biologice.

Tribunalul Caraș-Severin a învederat că are relevanță penală doar prima prelevare.

Tribunalul Arad a transmis Sentința penală nr. 674 din 27.02.2014 a Judecătoriei Arad fără a-și exprima punctul de vedere cu privire la problema de drept supusă dezlegării.

Curtea de Apel Cluj nu și-a exprimat punctul de vedere cu privire la chestiunea de drept supusă interpretării, însă a transmis Decizia penală nr. 230/A din 20.03.2014 care întrunește caracteristicile solicitate.

IV. Opinia specialiștilor consultați

În conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) raportat la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală a fost solicitată opinia scrisă a unor specialiști recunoscuți asupra chestiunii de drept ce formează obiectul sesizării, constatându-se că au răspuns solicitării Institutul Național de Medicină Legală "Mina Minovici" și Direcția legislație, studii documentare și informatică juridică din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție ale căror puncte de vedere au fost în sensul că trebuie acordată relevanță penală rezultatului alcoolemiei de la prima prelevare de mostre biologice.

IV.1. Punctul de vedere al Institutului Național de Medicină Legală "Mina Minovici"

În opinia trimisă Înaltei Curți se arată că valoarea probatorie pentru existența intoxicației etilice este dată de valoarea

alcoolemiei din prima probă de sânge prelevată.

Argumentația învederată de către Institut este următoarea:

Recoltarea a două probe de sânge a făcut parte din metodologia de stabilire a intoxicației etilice și a fost utilă pentru stabilirea fazei intoxicației (absorbție sau eliminare) și a ratei de eliminare individuală, în perspectiva solicitării expertizei de estimare retroactivă a alcoolului. În sensul dispozițiilor noului Cod penal, pentru probarea infracțiunii este necesară prelevarea unei singure probe de sânge într-un moment cât mai apropiat de evenimentul rutier.

Această prevedere ar fi trebuit să înlocuiască vechea prevedere a recoltării a două probe de sânge, prevăzută în Ordinul ministrului sănătății nr. 1.512/2013, însă până la modificarea ordinului ministrului sănătății, Institutul Național de Medicină Legală "Mina Minovici" a opinat că valoarea probatorie pentru existența intoxicației etilice este dată de valoarea alcoolemiei din prima probă de sânge prelevată.

Alcoolul ingerat de către o persoană intră într-un proces dinamic în organism, numit metabolism. Concentrația alcoolului în diversele componente ale organismului va fi diferită de la un moment la altul, până la eliminarea totală din organism. În metabolismul alcoolului intervin mecanisme complexe, guvernate de zeci de factori individuali, generali și particulari. Astfel, fiecare persoană reacționează în mod propriu, atât în ceea ce privește modalitatea de metabolizare, cât, mai ales, în ceea ce privește manifestările clinice traduse prin comportament.

Deși mecanismele fiziopatologice sunt bine cunoscute, nu s-a găsit până în prezent niciun model acceptabil în baza căruia să se poată reconstitui cu fidelitate traseul alcoolului în dinamica proceselor de absorbție și eliminare din organism. În acest sens, s-au elaborat multiple modele ale evoluției concentrației alcoolului în organism, cel mai apropiat de realitate fiind cel imaginat de Widmark.

S-a arătat că singura modalitate științifică de stabilire a gradului unei intoxicații etilice este cea prin analiza sângelui din proba prelevată, iar valoarea probatorie a expertizei privind estimarea retroactivă a alcoolemiei a fost mult exagerată, interpretarea retroactivă a alcoolului nefiind o expertiză uzuală în țările europene și fiind admisă foarte rar.

Deoarece este imposibil de cuantificat toți factorii ce contribuie în metabolism, se aplică modele de calcul și de exprimare grafică simplificate, estimative sau rezultate din medii statistice. Acesta reprezintă, în opinia transmisă, un prim argument pentru caracterul relativ al unei interpretări retroactive a alcoolemiei.

Argumentul principal este dat de caracterul speculativ al acestui tip de expertiză. Pentru a reconstitui metabolismul unei anumite cantități de băutură, aceasta trebuie cunoscută în mod obiectiv, precum și toate circumstanțele consumului de alcool respectiv. Dar, în toate aceste cazuri, informațiile sunt furnizate de către inculpat. Trebuie știut că la o anumită alcoolemie, stabilită indubitabil prin analiza de laborator, se poate ajunge printr-o înfinitate de variante de consum. În mod implicit, într-un moment anterior, vor exista o înfinitate de posibile concentrații. Așadar, prin acest tip de expertiză se concluzionează că dacă persoana ar fi consumat băuturile alcoolice declarate, ar fi putut avea o anumită alcoolemie în momentul incriminat. Alcoolemia recalculată nu reflectă valoarea reală, ci doar una teoretic posibilă, rezultată numai din acel consum declarat.

Veridicitatea declarației de consum nu poate fi verificată științific, neexistând criterii certe în acest sens. Datele din declarațiile de consum sunt subiective și pot fi mai mult sau mai puțin reale, indiferent de buna-credință a făptuitorului, mai ales datorită faptului că sunt precizate după o lungă perioadă de timp (luni sau chiar ani), în majoritatea cazurilor declarațiile fiind incomplete, improbabile, nereale sau uneori de-a dreptul aberante.

Invocând experiența de zeci de ani, Institutul Național de Medicină Legală "Mina Minovici" precizează că, în aproape toate cazurile în care s-au obținut rezultate sub limita de infracțiune prin recalculare, declarațiile de consum au fost nereale, dar nu au existat argumente științifice pentru a menționa acest lucru. Or, aceste cazuri nu sunt izolate, reprezentând între 1/2 până la 1/3 din totalul acestor expertize, în ultimii ani.

Institutul Național de Medicină Legală "Mina Minovici" a prezentat și statistica acestui tip de expertize pentru a înțelege amploarea fenomenului.

În anul 2013 s-au efectuat 3.722 de expertize pentru calculul și interpretarea retroactivă a alcoolemiei, iar în ultimii 4 ani s-a remarcat scăderea progresivă a numărului solicitărilor pentru efectuarea acestui tip de expertize.

Dintre cele 3.722 de expertize, în 68% din cazuri s-a calculat că alcoolemia, în momentul evenimentului rutier, ar fi putut fi mai mare de 0,8 g/l.

IV.2. Punctul de vedere al Direcției legislație, studii, documentare și informatică juridică din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 336 alin. (1) din Codul penal, în ipoteza unei duble prelevări de mostre biologice, este în sensul că momentul primei prelevări a mostrelor biologice prezintă relevanță pentru reținerea infracțiunii de "conducere a unui vehicul sub influența alcoolului sau a altor substanțe".

Argumentele aduse în susținerea acestui punct de vedere au fost următoarele:

Introducând condiția ca persoana să aibă o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge "la momentul prelevării mostrelor biologice", legiuitorul noului Cod penal a avut ca scop excluderea posibilității unei recalculări ulterioare a îmbibației de alcool în sânge, așa cum relevă expunerea de motive, iar nu excluderea legăturii între acțiunea de conducere pe drumurile publice a unui vehicul și momentul la care se constată existența îmbibației alcoolice de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge. În scopul eliminării inconvenientelor create de recalcularea ulterioară a îmbibației de alcool în sânge, legiuitorul a optat pentru momentul prelevării mostrelor biologice, ca moment imediat la care se poate stabili cu un grad înalt de precizie îmbibația alcoolică și care, în același timp, prezintă relevanță pentru acțiunea de conducere pe drumurile publice a unui vehicul și pentru siguranța circulației pe drumurile publice.

Așadar, momentul prelevării mostrelor biologice constituie un unic moment, situat în imediata apropiere a acțiunii de conducere pe drumurile publice a unui vehicul, care prezintă relevanță pentru siguranța circulației pe drumurile publice și care permite stabilirea îmbibației de alcool în sânge cu un grad ridicat de precizie.

Este ceea ce rezultă și din dispozițiile art. 190 alin. (8) din noul Cod de procedură penală, care, referindu-se la recoltarea de probe biologice în cazul infracțiunii prevăzute în art. 336 alin. (1) din noul Cod penal, utilizează sintagma "în cel mai scurt timp".

Astfel, reglementarea cuprinsă în art. 336 alin. (1) din Codul penal, excluzând recalcularea ulterioară a îmbibației de alcool în sânge și fixând un unic moment al prelevării mostrelor biologice, imediat, consecutiv acțiunii de conducere pe drumurile publice a unui vehicul, se apreciază că momentul celei de-a doua prelevări nu poate fi considerat ca moment cu relevanță pentru siguranța circulației pe drumurile publice.

V. Jurisprudență relevantă în cauză

V.1. Examenul jurisprudenței naționale în materie

Cu excepția a 3 hotărâri judecătorești, a Judecătoria Miercurea-Ciuc, Judecătoria Arad și a Curții de Apel Cluj, nu a fost identificată jurisprudența națională relevantă.

Prin Sentința penală nr. 565/5.03.2014, Judecătoria Miercurea-Ciuc, constatând că, în speță, existau două prelevări de mostre biologice de la inculpatul trimis în judecată pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 87 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 (conform buletinului de analiză toxicologică alcoolemie nr. 118/47/A-12 emis de Serviciul Județean de Medicină Legală Harghita la 20.03.2013, inculpatul prezenta la ora 20,45 o alcoolemie de 0,85‰, iar la 21,45 de 0,65‰), s-a stabilit că rezultatul alcoolemiei cu relevanță penală, în ipoteza unei duble prelevări, este cel din a doua prelevare, dispunându-se, în baza art. 396 alin. (5) raportat la art. 16 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură penală, achitarea inculpatului pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 336 alin. (1) din Codul penal.

Soluția instanței a avut în vedere faptul că art. 336 alin. (1) din Codul penal nu a fost redactat în termeni suficient de clari pentru a se putea concluziona, dincolo de orice dubiu, că fapta inculpatului poate fi sancționată din punct de vedere penal, fiind îndoielnică obligativitatea încadrării modalității concrete în care a acționat inculpatul în textul art. 336 alin. (1) din Codul penal, cu atât mai mult cu cât Curtea Europeană a Drepturilor Omului a decis că, în materie penală, analogia în defavoarea inculpatului este interzisă, astfel încât terminologia folosită la redactarea art. 336 alin. (1) este ambiguă, imprecisă și de natură a lipsi de previzibilitate această normă de incriminare.

Constatând că Ordinul ministrului sănătății nr. 1.512/2013 își produce efectele în continuare, raportat la principiul constituțional al retroactivității legii penale mai favorabile, instanța a considerat că prevederile noului Cod penal, care incriminează fapta inculpatului de a conduce un vehicul sub influența alcoolului, trebuie interpretate ca fiind, prin raportare la a doua probă recoltată, lege penală mai favorabilă, de la aplicarea obligatorie retroactivă a căreia inculpatul nu poate fi exclus.

Prin Sentința penală nr. 674 din 27.02.2014 a Judecătoria Arad s-a dispus, în baza art. 16 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură penală, achitarea inculpatului OSMG pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 87 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, reținându-se următoarea situație de fapt:

Inculpatul fiind descoperit în trafic, conducând un autoturism fără a poseda permis de conducere, a fost testat cu aparatul etilotest, constatându-se că prezenta o îmbibație alcoolică de 0,80 mg vapori alcool/l în aer expirat. Inculpatul a fost transportat în vederea recoltării de probe biologice, iar conform buletinului de analiză toxicologică, la ora 04,36 avea o alcoolemie de 0,75 g/l alcool pur în sânge, iar la 05,36 avea o alcoolemie de 1,05 g/l alcool pur în sânge.

În cauză s-a dispus efectuarea unei expertize privind calculul retroactiv al alcoolemiei, însă Institutul Național de Medicină Legală Timișoara nu s-a putut pronunța cu privire la alcoolemia inculpatului datorită contradicțiilor cu privire la consum.

În motivarea soluției, instanța a reținut:

". . . norma legală incriminatoare - art. 87 alin. (1) din OUG nr. 195/2002 - introduce în sfera ilicitului penal fapta persoanei care conduce pe drumurile publice un autovehicul având în sânge o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur. Din formularea textului legal rezultă cu putere de evidență că pragul minimal al alcoolemiei trebuie să excedă valorii de 0,80 g/l alcool pur în sânge, în situația nedepășirii acestei valori fapta neconstituind infracțiune. În lipsa oricăror determinații temporale introduse în norma incriminatoare, întrunirea acestei valori a alcoolemiei trebuie să fie sincronă cu acțiunea de conducere a autovehiculului pe drumurile publice. Prin urmare, realizarea valorii alcoolemiei ce atrage incidența legii penale, la un moment subsecvent încetării acțiunii de conducere a autovehiculului pe drumurile publice, nu are nicio relevanță infrațională, cât timp nu se poate infera din aceasta existența unor valori similare a alcoolemiei la momentul conducerii autovehiculului. Pentru această rațiune, normele metodologice de recoltare a probelor biologice în vigoare la data săvârșirii faptei prevedeau necesitatea efectuării acestei operații într-un termen de maximum de 30 minute, respectiv instituiau necesitatea recoltării a două probe biologice (operație pe care făptuitorul o putea refuza, sub sancțiunea imposibilității de a solicita recalcularea retroactivă a valorii alcoolemiei).

Simpla ingerare în organism a unei cantități de alcool, cât timp aceasta nu a fost absorbită și nu s-a reflectat într-un nivel al alcoolemiei în sânge, superior valorii de 0,80 g/l alcool pur, este lipsită de semnificație penală, dat fiind principiul strictei legalități a răspunderii penale.

Aplicând aceste aserțiuni, cu valoare generală, în prezenta cauză, se observă că inculpatul a prezentat o valoare de 0,75 g/l alcool pur în sânge la un interval de aproximativ de o oră de la momentul opririi în trafic. A doua probă rezultată la ora 05,36 a condus la o valoare a alcoolemiei de 1,05 g/l alcool pur în sânge, rezultând cu necesitate din acest grafic incremental al nivelului alcoolemiei că inculpatul, la data recoltării primei probe biologice, se afla în faza absorbției alcoolice, fapt atestat, de altfel, și de raportul de expertiză medico-legală privind interpretarea retroactivă a alcoolemiei efectuat în cauză, existent la filele 12-14 dos.urm.pen.

Față de aceste premise, rezultă că inculpatul, la momentul opririi în trafic, prezenta o valoare a alcoolemiei inferioară limitei legale, prin urmare fapta sa nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 87 alin. (1) din OUG nr. 195/2002."

Prin Decizia penală nr. 230/A din 20.03.2014, Curtea de Apel Cluj - Secția penală și de minori a respins cererea inculpatului P.C. de judecare a cauzei în procedura simplificată a recunoașterii învinuirii și, în baza art. 396 alin. (5) raportat la art. 16 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură penală, cu aplicarea art. 5 din Codul penal, a dispus achitarea inculpatului de sub învinuirea comiterii infracțiunii de conducere a unui autovehicul sub influența alcoolului sau altor substanțe prevăzute de art. 336 alin. (1) din Codul penal [prin schimbarea încadrării juridice din infracțiunea prevăzută la art. 87 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002] cu aplicarea art. 4 din Codul penal.

Pentru a pronunța această soluție, instanța a constatat că la data de 5.05.2012, în jurul orei 21,30, inculpatul a condus un autoturism pe drumul public, fiind implicat într-un accident de circulație, soldat cu vătămarea corporală ușoară a numitului G.B., având o îmbibație alcoolică de 0,70 gr/l alcool pur în sânge la ora 00,20, respectiv 0,55 g/l alcool pur în sânge la ora 01,20, așa cum rezultă din buletinul de analiză toxicologică alcoolemie din 9.05.2012.

În cauză a fost întocmit și un raport de expertiză medico-legală care a stabilit că la data de 5.05.2012, la ora 21,30, inculpatul avea o alcoolemie de 1,15 g/l, raport despre care, în opinia instanței de apel, s-a considerat că nu mai prezintă relevanță [prin Sentința penală nr. 107/22.01.2014 a Judecătorei Cluj-Napoca inculpatul a fost condamnat la 4 luni închisoare pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 87 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, cu aplicarea art. 320¹ alin. 7 din Codul de procedură penală și art. 74, 76 din Codul penal, cu suspendarea condiționată a executării pedepsei], datorită modificărilor de lege aduse textului incriminator.

S-a apreciat că, potrivit art. 336 alin. (1) din Codul penal, constituie infracțiune conducerea pe drumurile publice a unui vehicul de către o persoană care, la momentul prelevării mostrelor biologice, are o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l.

Or, în speță, inculpatul, la acel moment, nu avea o alcoolemie de peste 0,80 g/l, ceea ce a dus la concluzia că fapta comisă de acesta nu mai este prevăzută de legea penală, fiind dezincriminată sub acest aspect, astfel încât sunt aplicabile dispozițiile art. 4 din Codul penal.

V.2. Jurisprudența relevantă a Curții Constituționale

În jurisprudența Curții Constituționale nu a fost identificată a fi analizată problema de drept care face obiectul sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție; există, însă, o jurisprudență în ceea ce privește lipsa de corelare a actelor normative de natură să creeze probleme de interpretare a legii cu consecințe în planul securității juridice.

Asigurarea interpretării unitare a legii, ca element al securității juridice, deși revine instanțelor judecătorești, în realitate, exigența privește tot activitatea legislativă, întrucât de modul în care sunt reglementate, corelate, sistematizate actele normative depinde unitatea interpretării acestora.

După intrarea în vigoare a unui act normativ, la elaborarea căruia au fost respectate regulile de tehnică legislativă, pe durata existenței acestuia pot interveni diferite evenimente legislative (modificare, abrogare, completare, republicare, suspendare), în toate aceste cazuri legiuitorului revenindu-i asigurarea clarității și coerenței reglementării, precum și integrarea armonioasă a acestuia în sistemul de drept pentru eliminarea, pe cât posibil, a divergențelor de interpretare.

Astfel, pe rolul Curții Constituționale a fost înregistrat un număr semnificativ de cauze, având ca obiect excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 298 alin. (2) teza finală din Codul muncii, cauze în care s-a invocat, în esență, o problemă de interpretare a legii, generată de coexistența Legii nr. 168/1999 privind soluționarea conflictelor de muncă și a Legii nr. 53/2003 - Codul muncii, legea generală în materie, care a intrat însă în vigoare ulterior legii speciale menționate, iar prin dispozițiile art. 298 alin. (2) teza finală a abrogat "orice alte dispoziții contrare". Cum competența instanțelor în materia dreptului muncii este reglementată în mod diferit de cele două acte normative și cum între aceste acte există raportul lege generală - lege specială, cu incidența principiilor de interpretare specifice acestui raport, în fața instanțelor judecătorești s-a ridicat problema interpretării dispozițiilor art. 298 alin. (2) ultima dispoziție din Codul muncii, cu consecințe în planul stabilirii competenței teritoriale a instanțelor judecătorești - fie în baza legii speciale, fie a legii generale (în măsura în care se interpretează că aceasta din urmă a abrogat dispozițiile legii speciale).

Curtea Constituțională a respins ca inadmisibilă excepția de neconstituționalitate, reținând, în esență, că aspectele deduse controlului nu intră în competența sa, întrucât vizează aspecte de interpretare și aplicare a legii, respectiv de legiferare.

Chiar dacă există soluție în dreptul intern pentru rezolvarea eventualelor contradicții de jurisprudență determinate de diferențele de interpretare și aplicare ale aceluiași text de lege, și anume recursul în interesul legii sau pronunțarea hotărârii prealabile, asemenea situații sunt de natură să afecteze încrederea cetățeanului în securitatea juridică oferită de stat, prin normele edictate. În plus, lipsa de coerență și sistematizare a legislației poate conduce la încălcarea unui alt principiu fundamental pentru statul de drept, cel al separației puterilor în stat. Astfel, confruntate cu problemele menționate, instanțele judecătorești trebuie să găsească soluții, deoarece, potrivit art. 3 din vechiul Cod civil, "Judecătorul care va refuza de a judeca, sub cuvânt că legea nu prevede, sau că este întunecată sau neîndestulătoare, va putea fi urmărit ca culpabil de denegare de dreptate". Uneori însă efortul de suplinire a lacunelor sau imperfecțiunilor legislative poate conduce la o depășire a competenței instanțelor judecătorești. Curtea Constituțională a constatat în acest sens că, din cauza lipsei de claritate a textului criticat, judecătorul este constrâns să stabilească el însuși, pe cale jurisprudențială, în afara legii, adică substituindu-se legiuitorului, regulile necesare pentru a se pronunța asupra recursului cu judecarea căruia a fost investit, încălcând astfel dispozițiile art. 1 alin. (4) din Constituție, privind separația puterilor. Pentru a ilustra aplicarea acestui principiu constituțional, relevantă este Decizia nr. 1.325/2008, prin care Curtea a admis excepția de neconstituționalitate a Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, constatând că dispozițiile criticate sunt neconstituționale "în măsura în care din acestea se desprinde înțelesul că instanțele judecătorești au competența să anuleze ori să refuze aplicarea unor acte normative cu putere de lege, considerând că sunt discriminatorii, și să le înlocuiască cu norme create pe cale judiciară sau cu prevederi cuprinse în alte acte normative". Așadar, instanța poate interpreta o normă juridică, dar ea nu se poate substitui legiuitorului; dacă face acest lucru, încalcă separația puterilor în stat, ceea ce poate crea un conflict juridic de natură constituțională.

Curtea Constituțională a constatat existența unui asemenea conflict între autoritatea judecătorească, pe de o parte, și Parlamentul României și Guvernul României, pe de altă parte, determinat de pronunțarea de către Înalta Curte de Casație și Justiție asupra unor recursuri în interesul legii întemeiate pe practica neunitară a instanțelor judecătorești cu privire la acordarea unor drepturi salariale. La originea situației juridice constatate de Curte se află, însă, modul deficitar

de reglementare și redactare a dispozițiilor legale referitoare la drepturile salariale ale judecătorilor, procurorilor, celorlalți magistrați și ale personalului auxiliar de specialitate, cauzat de modificările succesive care nu au corespuns exigențelor de tehnică legislativă specifice normelor juridice, ceea ce a determinat intervenția instanțelor de judecată și, în final, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, printr-o serie de decizii vii disputate.

Prin Decizia nr. 838/2009, pronunțată cu acel prilej, Curtea Constituțională a statuat că respectarea normelor de tehnică legislativă este o obligație opozabilă legiuitorului, primar sau delegat. Demersul Înaltei Curți de Casație și Justiție de a corecta, pe calea recursului în interesul legii, vicii de tehnică legislativă sau de constituționalitate care au afectat procedura abrogării unor acte normative și de a repune în vigoare acte care își încetaseră aplicarea a fost apreciat de Curte ca fiind în contradicție cu normele constituționale. Curtea a reținut că "o atare operație juridică nu poate fi realizată decât de autoritatea legiuitoare (Parlament sau Guvern, după caz), unica abilitată să dispună cu privire la soluțiile ce se impun în această materie". Așadar, "În exercitarea atribuției prevăzute de art. 126 alin. (3) din Constituție, Înalta Curte de Casație și Justiție are obligația de a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către toate instanțele judecătorești, cu respectarea principiului fundamental al separației și echilibrului puterilor [...] Înalta Curte de Casație și Justiție nu are competența constituțională să instituie, să modifice sau să abroge norme juridice cu putere de lege ori să efectueze controlul de constituționalitate al acestora".

De asemenea, Curtea Constituțională a statuat în repetate rânduri că legea trebuie să fie previzibilă în ceea ce privește efectele sale, adică conținutul său trebuie să fie clar, inteligibil și lipsit de generalizări excesive.

Relevante sunt, în acest sens, Decizia nr. 903/2010 prin care s-a admis excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 11 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 55/2002 (există o lipsă de corelare a dispozițiilor art. 11 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 55/2002 cu cele din Codul penal la care acesta face trimitere, ceea ce e de natură să creeze confuzii și incertitudine cu privire la consecințele inacțiunii descrise în norma de incriminare, dar și dificultăți în ceea ce privește interpretarea și aplicarea textelor criticate), Decizia nr. 1.258/2009 prin care s-a admis excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr. 298/2008 privind reținerea datelor generate sau prelevate de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului sau de rețele publice de comunicații (s-a constatat lipsa unor reglementări legale, precise, care fac imposibilă adaptarea conduitei și prevederea consecințelor ce decurg din nerespectarea acestora), Decizia nr. 453/2008 prin care s-a constatat neconstituționalitatea Legii pentru modificarea Legii nr. 115/1996 pentru declararea și controlul averii demnitarilor, magistraților, a unor persoane cu funcții de conducere și de control și a funcționarilor publici (s-a reținut că modificările propuse de legiuitor sunt imprecise și inadecvate, insuficient elaborate, imposibil de realizat). Decizia nr. 189/2006 prin care s-a constatat că dispozițiile din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, potrivit cărora termenul pentru declararea căii de atac împotriva unei hotărâri judecătorești curge "de la pronunțare" ori "de la comunicare", sunt neconstituționale din cauza lipsei de precizie.

V.3. Jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului

Printr-o bogată jurisprudență, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat importanța asigurării accesibilității și previzibilității legii, instituind și o serie de repere pe care legiuitorul trebuie să le aibă în vedere pentru asigurarea acestor exigențe. Astfel, în cauze precum *Sunday Times contra Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord*, 1979, *Rekvenyi contra Ungariei*, 1999, *Rotaru împotriva României*, 2000, *Damman împotriva Elveției*, 2005, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat ca "nu poate fi considerată «lege» decât o normă enunțată cu suficientă precizie, pentru a permite individului să își regleze conduita. Individul trebuie să fie în măsură să prevadă consecințele ce pot decurge dintr-un act determinat"; "o normă este previzibilă numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, în așa fel încât să permită oricărei persoane - care, la nevoie poate apela la consultanță de specialitate - să își corecteze conduita"; "în special, o normă este previzibilă atunci când oferă o anume garanție contra atingerilor arbitrare ale puterii publice". Sub acest aspect, principiul securității juridice se corelează cu un alt principiu, dezvoltat în dreptul comunitar, și anume principiul încrederii legitime.

De asemenea, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a învederat că existența unor probleme de interpretare și aplicare a legii este inerentă oricărui sistem de drept, deoarece, în mod inevitabil, normele juridice au un anumit grad de generalitate. Așa cum remarca și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, de exemplu în *Cauza Dragotoniou și Militaru-Pidhorni împotriva României*, 2007, "din cauza principiului generalității legilor, conținutul acestora nu poate prezenta o precizie absolută. Una din tehnicile-tip de reglementare constă în recurgerea mai degrabă la categorii generale decât la liste exhaustive. De asemenea, numeroase legi se folosesc de eficacitatea formulărilor mai mult sau mai puțin vagi, pentru a evita o rigiditate excesivă și a se putea adapta la schimbările de situație. Interpretarea și aplicarea unor asemenea texte depind de practică. Funcția decizională acordată instanțelor servește tocmai pentru a îndepărta îndoielele ce ar putea exista în privința interpretării normelor, ținând cont de evoluțiile practicii cotidiene, cu condiția ca

rezultatul să fie coerent cu substanța infracțiunii și evident previzibilă".

Întinderea noțiunii de previzibilitate depinde însă, într-o largă măsură, de conținutul textului respectiv, de domeniul la care se referă, ca și de numărul și de calitatea destinatarilor săi. Asemenea consecințe nu au nevoie să fie previzibile cu o certitudine absolută. O atare certitudine (absolută), oricât de dorită ar fi, este imposibil de realizat și, mai mult, poate da naștere la o rigiditate excesivă a reglementării.

Existența unor asemenea divergențe profunde de interpretare în cadrul sistemului român de drept a fost constatată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în numeroase cauze, cu consecința condamnării statului român. Astfel, în Cauza Păduraru împotriva României, 2005, Curtea a statuat că, "în lipsa unui mecanism care să asigure coerența practicii instanțelor naționale, asemenea divergențe profunde de jurisprudență, ce persistă în timp și țin de un domeniu ce prezintă un mare interes social, sunt de natură să dea naștere unei incertitudini permanente și să diminueze încrederea publicului în sistemul judiciar, care reprezintă una dintre componentele statului de drept". Recent, în Cauza Viașu împotriva României, 2008, aceeași Curte, referindu-se la o serie de alte cauze împotriva României (Străin și alții, Păduraru, Porțeanu, Radu), a constatat din nou lipsa de coerență și de previzibilitate a legislației române, materia examinată fiind cea care privește retrocedările de imobile. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a calificat problema care a determinat insecuritatea juridică ca având "caracter sistemic", fiind generată de o "imperfecțiune" în ordinea juridică internă și o "disfuncționalitate a legislației române".

V.4. Jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene

Potrivit jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene (de exemplu, cauzele Facini Dori v Recre, 1994, Foto-Frost v Hauptzollant Lubeck. Ost, 1987), principiul încrederii legitime impune ca legislația să fie clară și predictibilă, unitară și coerentă, de asemenea, impune limitarea posibilităților de modificare a normelor juridice, stabilitatea regulilor instituite prin acestea.

VI. Dispoziții legale incidente

Codul penal

Art. 336 alin. (1) - "Conducerea pe drumurile publice a unui vehicul pentru care legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere de către o persoană care, la momentul prelevării mostrelor biologice, are o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge se pedepsește cu închisoare de la 1 la 5 ani sau amendă."

Normele metodologice privind recoltarea, depozitarea și transportul probelor biologice în vederea probațiunii judiciare prin stabilirea alcoolemiei sau a prezenței în organism a substanțelor sau produselor stupefiante ori a medicamentelor cu efecte similare acestora în cazul persoanelor implicate în evenimente sau împrejurări în legătură cu traficul rutier, aprobate prin Ordinul ministrului sănătății nr. 1.512/2013, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 812 din 20 decembrie 2013.

"Art. 7. - (1) Probele biologice ce pot fi recoltate de la persoanele implicate în evenimente sau împrejurări în legătură cu traficul rutier, în vederea determinării alcoolemiei sau a prezenței în organism a drogurilor, sunt reprezentate prin:

- a) sânge, pentru determinarea alcoolemiei;
- b) sânge și urină, pentru determinarea prezenței în organism a drogurilor.

(2) Probele biologice menționate la alin. (1) se recoltează cu trusa standard, ce trebuie să conțină toate elementele prevăzute în anexa nr. 4, în vederea determinării alcoolemiei, sau cele prevăzute în anexa nr. 5, în vederea determinării prezenței drogurilor în organism.

(3) Instituția medico-legală va refuza, în vederea efectuării determinărilor toxicologice, primirea probelor biologice recoltate în orice alte recipiente decât cele aflate în trusa standard, securizată în conformitate cu prevederile art. 19. [...]

Art. 9. - (1) Recoltarea probelor biologice în vederea stabilirii alcoolemiei sau a prezenței în organism a drogurilor se va face în cel mai scurt timp posibil de la producerea evenimentului rutier sau a împrejurării care impune recoltarea acestora.

(2) Data și ora prezentării persoanei pentru recoltarea probelor biologice se înscriu de către personalul medical în registrul existent la unitatea de asistență medicală autorizată sau la instituția medico-legală unde se efectuează recoltarea probelor biologice. [...]

Art. 10. - (1) Pentru determinarea alcoolemiei se vor recolta două probe de sânge la un interval de o oră una față de cealaltă, fiecare probă fiind reprezentată printr-o cantitate de 10 ml sânge.

(2) Atunci când rezultatul testării cu un mijloc tehnic certificat nu indică prezența alcoolului în aerul expirat recoltarea celei de-a doua probe de sânge nu mai este necesară, putând fi efectuată numai la cererea persoanei în cauză.

(3) Imediat după recoltare, proba de sânge va fi distribuită în mod egal, în cantitate de câte 5 ml, în două vacuete, ce conțin o substanță anticoagulantă.

(4) Probele biologice recoltate conform alin. (1), (2) și (3) vor fi introduse în containerele trusei standard adecvate, care ulterior se va securiza. [...]

Art. 12. - (1) În cazul în care nu au fost recoltate două probe de sânge, la un interval de o oră una față de cealaltă, nu se va putea efectua estimarea retroactivă a alcoolemiei.

(2) Sunt exceptate de la prevederile alin. (1) situațiile medicale grave în care, prin recoltarea celei de-a doua probe de sânge, s-ar pune în pericol iminent viața persoanei respective. [...]

Art. 14. - (1) În cazul în care persoana de la care sunt recoltate probele biologice solicită și recoltarea contraprobelor biologice se vor utiliza concomitent două truse standard, costurile aferente fiind suportate de solicitant.

(2) În situația prevăzută la alin. (1) se vor recolta cantități duble de probe biologice, care vor fi repartizate în cele două truse standard, dispozițiile art. 10-13 fiind aplicate în mod corespunzător.

(3) Valoare de contraprobă poate avea și proba biologică rămasă, în cantitate suficientă pentru efectuarea unei alte analize, după determinarea toxicologică realizată în cadrul instituției medico-legale, caz în care prețul trusei standard nu va fi inclus în contravaloarea prestației medico-legale de analiză a contraprobei, ce urmează a fi suportată de către solicitantul contraprobelor.

(4) Analiza contraprobei se realizează la:

a) institutul medico-legal conform competenței teritoriale, dacă proba este prelucrată la nivelul unui serviciu județean de medicină legală;

b) alt institut de medicină legală dacă proba este prelucrată la un institut de medicină legală."

Codul de procedură penală

Art. 190 alin. (8): "În cazul conducerii unui vehicul de către o persoană aflată sub influența băuturilor alcoolice sau a altor substanțe, recoltarea de probe biologice se efectuează din dispoziția organelor de constatare și cu consimțământul celui supus examinării de către un medic, asistent medical sau de o persoană cu pregătire medicală de specialitate, în cel mai scurt timp, într-o instituție medicală, în condițiile stabilite de legile speciale."

VII. Opinia Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

Prin Adresa nr. 910/C/1.276/III-5/2014 din data de 14 aprilie 2014, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat că nu există în lucru nicio sesizare având ca obiect promovarea unui recurs în interesul legii privind interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 336 alin. (1) din Codul penal, în sensul de a se stabili rezultatul alcoolemiei cu relevanță penală în ipoteza unei duble prelevări de mostre biologice. De asemenea, în opinia formulată, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a apreciat că, în interpretarea și aplicarea art. 336 alin. (1) din Codul penal, îmbibația alcoolică cu relevanță penală este dată de rezultatul examinării primei mostre biologice.

VIII. Raportul asupra chestiunii de drept supuse dezlegării

Conform prevederilor art. 336 alin. (1) din Codul penal care sancționează "conducerea unui vehicul sub influența alcoolului sau a altor substanțe" se constată o schimbare a condițiilor de incriminare în ceea ce privește momentul la care este necesară existența îmbibației alcoolice în sângele conducătorului auto pentru întrunirea elementului material al laturii obiective a infracțiunii, față de reglementarea anterioară, prevăzută de art. 87 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, articol ce a fost abrogat prin art. 121 pct. 1 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal. Dacă, conform reglementării anterioare, se desprindea concluzia că îmbibația alcoolică peste limita prevăzută de lege trebuia să se găsească în sângele conducătorului auto la momentul conducerii autovehiculului, noua reglementare prevede că îmbibația alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge trebuie să existe la momentul prelevării mostrelor biologice.

Condiția prevăzută în art. 336 alin. (1) din Codul penal are o dublă semnificație:

- fixează, ca unic moment al determinării îmbibației de alcool în sânge, care prezintă relevanță pentru reținerea infracțiunii prevăzute în art. 336 alin. (1) din Codul penal, momentul prelevării mostrelor biologice;
- implică o singură prelevare a mostrelor biologice.

Acest fapt nu se corelează cu dispozițiile din Normele metodologice privind recoltarea, depozitarea și transportul probelor biologice în vederea probațiunii judiciare prin stabilirea alcoolemiei sau a prezenței în organism a substanțelor sau a produselor stupefiante ori a medicamentelor cu efecte similare acestora în cazul persoanelor implicate în evenimente sau împrejurări în legătură cu traficul rutier, aprobate prin Ordinul ministrului sănătății nr. 1.512/2013, care în art. 10 alin. (1) prevăd că "Pentru determinarea alcoolemiei se vor recolta două probe de sânge la un interval de o oră una față de cealaltă, fiecare probă fiind reprezentată printr-o cantitate de 10 ml sânge", iar conform art. 12 alin. (1), "În cazul în care nu au fost recoltate două probe de sânge, la un interval de o oră una față de cealaltă, nu se va putea efectua estimarea retroactivă."

Din conținutul acestor dispoziții rezultă că recoltarea a două probe de sânge a făcut parte din metodologia de stabilire a intoxicației etilice și a fost utilă pentru stabilirea fazei intoxicației (absorbție sau eliminare) și a ratei de eliminare individuală în perspectiva solicitării expertizei de estimare retroactivă a alcoolemiei, în cazul soluției legislative adoptate în vechile dispoziții ale art. 87 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002.

Prin modificarea conținutului infracțiunii de conducere a unui vehicul sub influența alcoolului, așa cum rezultă din expunerea de motive a noului Cod penal, legiuitorul nu a urmărit excluderea legăturii între acțiunea de conducere pe drumurile publice a unui vehicul și momentul la care se constată existența îmbibației alcoolice de peste 0,80 g/l pur în sânge, ci eliminarea posibilității unei recalculări ulterioare a îmbibației de alcool în sânge, în scopul eliminării inconvenientelor create prin recalculare.

Practic, momentul prelevării mostrelor biologice constituie un unic moment, situat în imediata apropiere a acțiunii de conducere pe drumurile publice a unui vehicul, care prezintă relevanță pentru siguranța circulației pe drumurile publice și care permite stabilirea îmbibației de alcool în sânge cu un grad ridicat de precizie.

Acest fapt rezultă și din dispozițiile art. 190 alin. (8) din Codul de procedură penală, care, referindu-se la recoltarea de probe biologice, în cazul infracțiunii prevăzute în art. 336 alin. (1) din Codul penal, utilizează sintagma: "în cel mai scurt timp".

Recoltarea a două probe de sânge la interval de o oră nu este necesară atât timp cât celui în cauză i se recoltează sânge în mai puțin de o oră de la evenimentul rutier. Metabolizarea alcoolului începe la 60 până la 120 minute de la ingerare și se desfășoară într-un ritm constant de 0,15-0,20 gr ‰ pe oră.

De altfel, într-o serie de state europene (de exemplu, în Franța) se efectuează o singură prelevare de sânge, și nu două, iar interpretarea retroactivă a alcoolemiei nu este o expertiză uzuală, ea fiind admisă doar în cazuri extrem de rare și numai atunci când din datele de cercetare rezultă că, la momentul incriminat, alcoolul s-ar fi aflat în faza de eliminare.

În condițiile reglementării cuprinse în art. 336 alin. (1) din Codul penal, care exclude recalcularea ulterioară a îmbibației de alcool în sânge și fixează un unic moment al prelevării mostrelor biologice, imediat, consecutiv acțiunii de conducere pe drumurile publice a unui vehicul, se apreciază că valoarea probatorie a celei de-a doua prelevări, situată la un interval de o oră de momentul efectuării primei prelevări, nu poate fi considerată ca având relevanță penală.

IX. Înalta Curte de Casație și Justiție

Examinând sesizarea formulată în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, raportul întocmit de judecătorul-raportor și chestiunea de drept ce se solicită a fi dezlegată, reține următoarele:

A. Cu privire la condițiile de admisibilitate ale sesizării

Din analiza actelor și lucrărilor dosarului se constată că, în mod legal, a fost sesizată Înalta Curte de Casație și Justiție prin încheierea din 24 februarie 2014, pronunțată de către Curtea de Apel Alba Iulia în Dosarul nr. 4.638/257/2012, fiind îndeplinite cerințele impuse de dispozițiile art. 475 din Codul de procedură penală.

Prin art. 121 pct. 1 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a noului Cod penal a fost abrogat art. 87 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002.

Noul Cod penal în art. 366 alin. (1) a incriminat fapta de conducere pe drumurile publice a unui vehicul de către o persoană aflată sub influența alcoolului.

Astfel, în cauza anterior menționată, instanța a învederat faptul că legiuitorul nu a preluat pur și simplu textul din vechea reglementare, ci a modificat condițiile de incriminare în ceea ce privește momentul la care este necesară existența îmbibației alcoolice în sângele conducătorului auto. Dacă din reglementarea anterioară se desprindea concluzia că îmbibația alcoolică peste limita prevăzută de lege trebuia să se găsească în sângele conducătorului auto la momentul conducerii autovehiculului, noua reglementare prevede că momentul relevant este cel al prelevării mostrelor biologice.

Problema de drept învederată de către instanță, în legătură cu modificarea textului de lege, este aceea de a ști care este rezultatul alcoolemiei cu relevanță penală în ipoteza unei duble prelevări, în condițiile în care, conform Normelor metodologice privind recoltarea, depozitarea și transportul probelor biologice în vederea probațiunii judiciare, prin stabilirea alcoolemiei sau a prezenței în organism a substanțelor sau produselor stupefiante ori a medicamentelor cu efecte similare acestora în cazul persoanelor implicate în evenimente sau împrejurări în legătură cu traficul rutier, aprobate prin Ordinul ministrului sănătății nr. 1.512/2013, în art. 10 alin. (1) se prevede că pentru determinarea alcoolemiei se vor recolta tot două probe de sânge.

Din verificările efectuate a rezultat și faptul că Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o altă hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii asupra chestiunii a cărei dezlegare se solicită și, de asemenea, această chestiune nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

Constatând îndeplinite condițiile de admisibilitate, menționate de art. 475 din Codul de procedură penală, Înalta Curte va proceda la analiza pe fond a chestiunii de drept ce face obiectul prezentei cauze.

B. Cu privire la chestiunea de drept a cărei dezlegare este solicitată

Sesizarea Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție cu prezenta chestiune de drept a fost determinată de așa-zisa necorelare a dispozițiilor cuprinse în art. 336 alin. (1) din Codul penal cu cele existente în Normele metodologice privind recoltarea, depozitarea și transportul probelor biologice în vederea probațiunii judiciare prin stabilirea alcoolemiei sau a prezenței în organism a substanțelor sau a produselor stupefiante ori a medicamentelor cu efecte similare acestora în cazul persoanelor implicate în evenimente sau împrejurări în legătură cu traficul rutier, aprobate prin Ordinul ministrului sănătății nr. 1.512/2013, respectiv cele din art. 10 alin. (1).

Potrivit art. 336 alin. (1) din Codul penal "conducerea pe drumurile publice a unui vehicul pentru care legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere de către o persoană care, la momentul prelevării mostrelor biologice, are o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge se pedepsește cu închisoare de la 1 la 5 ani sau amendă".

În această nouă formă de incriminare a faptei de conducere a unui vehicul sub influența alcoolului sau a altor substanțe s-au schimbat condițiile de incriminare în ceea ce privește momentul la care este necesară existența îmbibației alcoolice în sângele conducătorului auto, pentru a se putea constata întrunirea elementului material al laturii obiective a infracțiunii, față de reglementarea anterioară, prevăzută de art. 87 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002.

Conform reglementării anterioare se desprindea concluzia că îmbibația alcoolică peste limita prevăzută de lege trebuia să se găsească în sângele conducătorului auto la momentul conducerii autovehiculului, în timp ce noua reglementare prevede că îmbibația alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge trebuie să existe la momentul prelevării mostrelor biologice.

Prin art. 336 alin. (1) din Codul penal se fixează un unic moment al determinării îmbibației de alcool în sânge, respectiv momentul prelevării primei mostre biologice, aspect care însă nu este în contradicție cu dispozițiile din Normele metodologice privind recoltarea, depozitarea și transportul probelor biologice în vederea probațiunii judiciare prin stabilirea alcoolemiei sau a prezenței în organism a substanțelor sau a produselor stupefiante ori a medicamentelor cu efecte similare acestora în cazul persoanelor implicate în evenimente sau împrejurări în legătură cu traficul rutier, aprobate prin Ordinul ministrului sănătății nr. 1.512/2013 (art. 1 și 10), potrivit cărora pentru determinarea alcoolemiei se impunea recoltarea a două probe de sânge la un interval de o oră una față de cealaltă.

Recoltarea a două probe de sânge, în vederea determinării alcoolemiei, a făcut parte din metodologia de stabilire a intoxicației etilice și a fost utilă pentru stabilirea fazei intoxicației (absorbție sau eliminare) și a ratei de eliminare

individuală, în perspectiva solicitării expertizei de estimare retroactivă a alcoolemiei, în cazul soluției legislative adoptate în vechile dispoziții ale art. 87 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002.

Or, prin modificarea conținutului infracțiunii de conducere a unui vehicul sub influența alcoolului, legiuitorul a urmărit, așa cum rezultă și din expunerea de motive a noului Cod penal, eliminarea posibilității unei recalculări ulterioare a îmbibației de alcool în sânge, în scopul eliminării inconvenientelor create de această recalculare.

În noua reglementare legiuitorul a optat să dea relevanță penală valorii alcoolemiei la momentul prelevării primei mostre biologice, moment situat în timp imediat, consecutiv acțiunii de conducere pe drumurile publice a unui vehicul. În acest sens sunt și dispozițiile art. 190 alin. (8) din Codul de procedură penală, care, referindu-se la recoltarea de probe biologice, în cazul infracțiunii prevăzute în art. 336 alin. (1) din Codul penal, utilizează sintagma: "în cel mai scurt timp".

Dacă rezultatul alcoolemiei cu relevanță penală este dat de momentul prelevării primei mostre biologice, dispozițiile art. 102 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice mențin în continuare relevant pentru atragerea răspunderii contravenționale momentul conducerii pe drumurile publice a unui autovehicul de către un conducător auto care are o îmbibație alcoolică de cel mult 0,80 gr./l alcool pur în sânge, aspect ce impune prelevarea a două mostre biologice în vederea efectuării unui eventual calcul retroactiv al alcoolemiei.

În consecință, față de considerentele anterior expuse, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 336 alin. (1) din Codul penal, în ipoteza unei duble prelevări de mostre biologice, rezultatul alcoolemiei cu relevanță penală este cel din prima prelevare.

Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 477 din Codul de procedură penală,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

D E C I D E:

Admite sesizarea formulată de către Curtea de Apel Alba Iulia, Secția penală și pentru cauze cu minori în Dosarul nr. 4.638/257/2012 prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a problemei de drept vizând interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 336 alin. (1) din Codul penal, în sensul de a se stabili rezultatul alcoolemiei cu relevanță penală în ipoteza unei duble prelevări de mostre biologice.

În aplicarea art. 336 alin. (1) din Codul penal, în ipoteza unei duble prelevări de mostre biologice, rezultatul alcoolemiei cu relevanță penală este cel dat de prima prelevare.

Obligatorie de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, potrivit art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală.

Pronunțată, în ședință publică, astăzi, 12 mai 2014.

Președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Corina Michaela Jijie
--

Magistrat-asistent Florin Nicușor Mihalache
